

Sygn. akt. I C 366/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 sierpnia 2013r.

Sąd Okręgowy w Zamościu Wydział Cywilny

w składzie :

Przewodniczący : SSO Arkadiusz Mrowiec

Protokolant: sekr. sądowy Iwona Łaszkowska

po rozpoznaniu w dniu 27 sierpnia 2013 roku w Zamościu

na rozprawie

sprawy z powództwa T. S.

przeciwko M. H.

o zwolnienie spod egzekucji

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powódki T. S. na rzecz pozwanego M. H. kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt I C 366/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 11 marca 2013 roku T. S. wniosła o zwolnienie spod egzekucji nieruchomości objętych księgami wieczystymi o nr: (...), (...), (...), (...), (...), (...). Swoje roszczenie powódka skierowała przeciwko wierzycielowi M. H. (k. 1).

W uzasadnieniu wskazała, iż Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Zamościu prowadzi postępowanie egzekucyjne przeciwko M. S. (1) na podstawie tytułu wykonawczego – wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach, sygn. akt II Nc 140/01/10. W dniu 12 lutego 2013 roku Komornik zajął nieruchomości stanowiące wyłączną własność powódki. (...) te zostały zakupione z majątku osobistego T. S.. Pomimo wiedzy, iż zajęte nieruchomości nie stanowią własności dłużnika, Komornik i pozwany nie zwolnili ich spod egzekucji (k. 2-3).

W odpowiedzi pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu w wysokości poczwórnej stawki kosztów minimalnych, tj. kwoty 14400 zł (k. 89-90).

Swoje stanowiska strony podtrzymały do zamknięcia rozprawy (k. 111v).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Zamościu w toku egzekucji z wniosku M. H. przeciwko M. S. (2) dokonał zajęcia nieruchomości objętych księgami wieczystymi Sądu Rejonowego w Zamościu o nr: (...), (...), (...), (...), (...), (...).

Powódka na podstawie umowy sprzedaży zawartej z Gminną Spółdzielnią (...) z dnia 13 lipca 2010 roku nabyła prawo własności działki nr (...), na podstawie umowy z dnia 28 września 2010 roku nabyła prawo wieczystego użytkowania działki nr (...), na podstawie umowy z dnia 18 sierpnia 2010 roku nabyła prawo własności działki nr (...), a na podstawie umowy z dnia 12 września 2008 roku nabyła prawo własności działki nr (...). Według treści umów, nieruchomości te miały być nabyte ze środków pochodzących z majątku osobistego (k. 17-27).

W prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Zamościu księgach wieczystych nr (...) (dla działek (...)), nr (...) (dla działki (...)), nr (...) (dla działki (...)), nr (...) (dla działki (...)), nr (...) (dla działki (...)) powódka została wpisana jako ich właściciel lub użytkownik wieczysty (k. 30-53).

Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2012 roku nadał klauzulę wykonalności prawomocnemu nakazowi zapłaty z dnia 17 grudnia 2001 roku, sygn. akt II Nc 140/01 również przeciwko małżonce dłużnika T. S. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku, który byłby objęty wspólnością majątkową małżonków M. S. (2) i T. S. w sytuacji, gdyby małżonkowie nie zawarli umowy majątkowej małżeńskiej w dniu 15 maja 2000 roku. Postanowieniem z dnia 11 czerwca 2012 roku Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił zażalenie uczestniczki T. S. (k. 82-83).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o złożone przez strony wraz z pozwem oraz odpowiedzią na pozew dokumenty.

Oddalając wnioski dowodowe strony powodowej, zgłoszone w piśmie procesowym z dnia 23 sierpnia 2013 roku (k. 103-104), złożonym na rozprawie w dniu 27 sierpnia 2013 roku Sąd miał na uwadze treść art. 843 § 3 kpc. Przepis ten stanowi, iż w sprawach uregulowanych w dziale dotyczącym powództw przeciwegzekucyjnych, w pozwie powód powinien przytoczyć wszystkie zarzuty, jakie w tym czasie mógł zgłosić, pod rygorem utraty prawa korzystania z nich w dalszym postępowaniu. Wprawdzie przepis mówi o zarzutach, a nie dowodach, ale w piśmie z dnia 23 sierpnia 2013 roku strona powodowa wskazała na inną okoliczność stanowiącą, w jej ocenie, podstawę do uwzględnienia powództwa niż w pozwie, dołączając stosowne dokumenty.

Zarzut zajęcia nieruchomości stanowiących wyłączną własność powódki, T. S. oprala w pozwie jedynie powołując się na umowę majątkową małżeńską, której nawet do pozwu nie dołączyła.

Z kolei w piśmie procesowym złożonym w toku postępowania, powódka powołała się już na inną podstawę, a mianowicie zakup nieruchomości za środki należące do jej majątku osobistego. Wskazała, iż dwukrotnie otrzymała do swojego brata darowiznę środków pieniężnych, za które nabyła zajęte obecnie nieruchomości. Podniesienie zarzutu surogacji określonego w art. 33 pkt 10 kro było w tym momencie spóźnione. Zarzut ten uległ bowiem prekluzji na podstawie art. 843 § 3 kpc wobec pominięcia go w treści pozwu. W konsekwencji brak było podstaw do uwzględnienia wniosków dowodowych na poparcie tego zarzutu, zgłoszonych w piśmie z dnia 23 sierpnia 2013 roku.

Przepis art. 843 § 3 kpc regulujący postępowanie w sprawach dotyczących powództw przeciwegzekucyjnych stanowi *lex specialis* wobec ogólnych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego regulujących tok postępowania dowodowego. Ma on za zadanie dyscyplinować stronę powodową, by już w pozwie wskazała wszystkie zarzuty mogące stanowić podstawę obrony przed egzekucją. Ma to na celu usprawnienie procesu i koncentrację materiału dowodowego, a jednocześnie zapewnienie ochrony interesów wierzyciela oczekującego skutecznego zakończenia egzekucji. Przewiduje on jednak, że powód mógłby skorzystać z prawa do późniejszego zgłoszenia zarzutów, o ile skutecznie wykazałby, że z przyczyn od siebie niezależnych nie mógł ich zgłosić w pozwie. W niniejszej sprawie powódka takich okoliczności nie wykazała. Ani w treści samego pisma procesowego, ani na rozprawie w dniu 27 sierpnia 2013 roku nie wskazała na istnienie jakichkolwiek przyczyn uniemożliwiających jej podniesienie tego zarzutu już w pozwie. Ustanawiając prekluzję zarzutów przepis art. 843 § 3 kpc uniemożliwia stronie powodowej zmianę podstawy powództwa o zwolnienie spod egzekucji w toku procesu. Uzasadniało to oddalenie wniosków dowodowych powódki zgłoszonych na poparcie zarzutu sformułowanego w piśmie z dnia 23 sierpnia 2013 roku.

Mając na uwadze również i te okoliczności oraz wskazane wcześniej dowody Sąd Okręgowy uznał, iż roszczenie powódki nie jest zasadne.

T. S. wniosła o zwolnienie spod egzekucji nieruchomości objętych księgami wieczystymi (...) prowadzonymi przez Sąd Rejonowy w Zamościu. Wskazała, iż nieruchomości te stanowią jej wyłączną własność i nie powinny być zajęte w toku egzekucji przeciwko jej mężowi M. S. (1). Istotne jest jednak to, że prawomocnym postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2012 roku Sąd Okręgowy w Gliwicach nadał klauzulę wykonalności prawomocnemu nakazowi zapłaty z dnia 17 grudnia 2001 roku, sygn. akt II Nc 140/01 przeciwko małżonce dłużnika M. S. (1), tj. przeciwko T. S. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku, który byłby objęty wspólnością majątkową małżonków M. S. (2) i T. S. w sytuacji, gdyby małżonkowie nie zawarli umowy majątkowej małżeńskiej w dniu 15 maja 2000 roku. Nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika skutkowało zmianą statusu prawnego powódki. Stała się ona bowiem w tym momencie dłużnikiem egzekwowanym. W konsekwencji nie można było uznać, że jest ona „osobą trzecią” w rozumieniu art. 841 § 1 kpc. Przepis ten stanowi, iż osoba trzecia może w drodze powództwa żądać zwolnienia zajętego przedmiotu od egzekucji, jeżeli skierowanie do niego egzekucji narusza jej prawa. Umożliwia on obronę osobie trzeciej przed czynnościami egzekucyjnymi, która sprzeciwia się prowadzeniu egzekucji z zajętego przedmiotu. Legitymację do wytoczenia takiego powództwa ma osoba trzecia, która nie jest stroną postępowania egzekucyjnego. Osobą trzecią w rozumieniu tego przepisu nie będzie zatem osoba, przeciwko której została skierowana egzekucja oraz osoba wymieniona w klauzuli wykonalności jako odpowiadająca w sposób ograniczony z określonych przedmiotów albo do wysokości ich wartości (por. H. Pietrkowski w: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Część trzecia. Postępowanie egzekucyjne pod red. T. Erecińskiego, Warszawa 2007, s. 206).

Istotą niniejszej sprawy jest zatem rozstrzygnięcie sporu, czy małżonek dłużnika może skutecznie wytoczyć powództwo o zwolnienie określonego przedmiotu spod egzekucji.

Początkowo Sąd Najwyższy przyznawał małżonkowi dłużnika prawo do wytoczenia powództwa o zwolnienie zajętego przedmiotu spod egzekucji (por. postanowienie z dnia 11 czerwca 1969, sygn. akt II CZ 61/69, OSNCP1970/4/65, uzasadnienie wyroku z dnia 24 marca 1972 roku, sygn. akt I CR 35/72, OSNCP 1972/10/179, postanowienie z dnia 16 stycznia 1968 roku, sygn. akt II PZ 1/68, OSPiKA 1968/11/241, uchwała z dnia 7 lutego 1967 roku, sygn. akt III CZP 89/67, OSNCP 1969/1/2, postanowienie z dnia 2 grudnia 1970 roku, sygn. akt II CZ 122/70, OSNCP 1971/6/112). W ostatnim okresie jednak stanowisko to uległo zmianie i w kilku orzeczeniach Sąd Najwyższy wypowiedział się przeciwko traktowaniu małżonka dłużnika jako osoby trzeciej. W postanowieniu z dnia 13 czerwca 2001 roku wskazał, iż „Małżonek dłużnika z chwilą nadania przeciwko niemu klauzuli wykonalności staje się dłużnikiem egzekwowanym. Przysługuje mu więc obrona przy pomocy środków przewidzianych dla takiego dłużnika w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym. Ma on w szczególności możliwość wniesienia powództwa opozycyjnego (art. 840 k.p.c.) oraz o umorzenie egzekucji (art. 825 pkt 3 k.p.c. i art. 53 ust. 3 Prawa bankowego). Nie może natomiast przeciwdziałać prowadzeniu egzekucji z określonego przedmiotu naruszającej jego prawo, gdyż przestał już być osobą trzecią w rozumieniu art. 841 k.p.c.” (sygn. akt II CKN 498/00, LEX nr 52645). Również w wyroku z dnia 21 listopada 2003 roku Sąd uznał, iż „Gdy przeciwko małżonkowi dłużnika została nadana klauzula wykonalności nie jest on już osobą trzecią w rozumieniu art. 841 § 3 k.p.c. i nie może skorzystać z instytucji zwolnienia określonego przedmiotu spod egzekucji, nawet wtedy gdy przedmiot ten stanowi majątek odrębny” (sygn. akt II CK 262/02, LEX nr 602364). Ostatnie stanowisko w tej kwestii Sąd Najwyższy zawarł w uchwale z dnia 19 listopada 2008 roku, sygn. akt III CZP 105/08 uznając, że „Małżonkowi dłużnika, przeciwko któremu - na podstawie art. 787 § 1 k.p.c. w brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. Nr 45, poz. 234) - została nadana klauzula wykonalności z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową, nie przysługuje powództwo o zwolnienie zajętego przedmiotu od egzekucji (art. 841 § 1 k.p.c.)” (OSNC 2009/10/136, Biul.SN 2008/11/8). W jej uzasadnieniu wskazano iż ten pogląd Sąd Okręgowy w pełni podziela, iż osobą trzecią, w rozumieniu art. 841 § 1 kpc, jest inna osoba niż wymieniona w treści tytułu wykonawczego. W konsekwencji, małżonkowi dłużnika, przeciwko któremu nadano klauzulę wykonalności z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową, nie przysługuje prawo wniesienia powództwa na podstawie art. 841 § 1 kpc bez względu na to, do jakiego składnika majątkowego wierzyciel skierował egzekucję. Prawo

do wniesienia takiego powództwa nie powstaje w szczególności wówczas, gdy egzekucję skierowano do nieruchomości stanowiącej, według wpisu w księdze wieczystej, wyłączną własność małżonka dłużnika, art. 841 § 1 kpc bowiem nie zawiera żadnych dodatkowych lub odrębnych przesłanek wniesienia tego powództwa ze względu na to, że egzekucję skierowano do nieruchomości. Orzeczenie to i zawarta w nim argumentacja odwołuje się do treści uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 października 1995 roku, sygn. akt III CZP 143/95, OSNC 1996/2/24 o tym, że „Osobą trzecią w rozumieniu art. 841 § 1 k.p.c. nie jest osoba, przeciwko której jako dłużnikowi skierowana została egzekucja.” Również przedstawiciele doktryny kwestionują prawo małżonka dłużnika (po nadaniu przeciwko niemu klauzuli wykonalności) do wytoczenia powództwa z art. 841 § 1 kpc. Przyjmują oni bowiem, że z chwilą nadania klauzuli wykonalności staje się on dłużnikiem egzekwowanym i może bronić swoich praw w toku egzekucji, ale przy wykorzystaniu środków prawnych przysługujących temu dłużnikowi, a nie osobie trzeciej (por. H. Pietrkowski w: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Część trzecia. Postępowanie egzekucyjne pod red. T. Erecińskiego, Warszawa 2007, s. 211 i powołani tam autorzy).

Sąd Okręgowy podziela to stanowisko i uznaje, iż z momentem nadania klauzuli wykonalności przeciwko powódce jako małżonkowi dłużnika, stała się ona dłużnikiem egzekwowanym przeciwko któremu toczy się postępowanie egzekucyjne. Tym samym powódka nie jest legitymowana do wystąpienia z żądaniem zwolnienia przedmiotu spod egzekucji na podstawie art. 841 § 1 kpc, co uzasadniało oddalenie powództwa w niniejszej sprawie.

Konsekwencją takiego rozstrzygnięcia jest obciążenie powódki T. S. obowiązkiem zwrotu kosztów procesu poniesionych przez pozwanego M. H. na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc. Zasądzona kwota 3600 zł obejmowała koszty zastępstwa procesowego w stawce minimalnej, ustalonej w oparciu o § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).